

senton ~ io falanta; ~ la lupo rakonto k la lupo renkonte Z; la modo ~ tio pasis jam de longe. Kp AL, DE.

II° Prefikso signifanta : 1 Ke oni aplikas al difinita objekto la ideon, enhavatan laŭ absoluta senco en la simpla verbo, t. e. ke oni transitivigas netransitivajn verbon : ~paroli demandon; ~plori infanon; ~fajfi aktoron; ~fripoti la popolon Z; ~labori teron; ~pensi, ~mediti Z, ~silenti lemon; ~krii gazelon; unu kampo estis ~pluvata Z; fajra kolono ~lumis al ili la vojon Z; lian palan vizagon la luno ~lumis. Rm.: Oni vidas per tiuj lastaj ekz., ke la senco de pri kelkfoje similas, tamen ne egalvaloras tiun de ig. ~lumi povas nur io, kio estas mem luma; ekz. « la lampo ~lumis la ĉambron », sed « mi lumigas la ĉambron per lampo » ĉar mi ne lumas ~ io, sed igas ion lumi ~ io. 2 Ke la kunmetita verbo havas komplementon de pli granda amplekso ol tiu de la simpla transitiva verbo : ~falci kampon Z (Kp falci grenon); ~planti ĝardenon Z (Kp planti rozujon); ~jeti iun per ŝtonoj Z (Kp jeti ŝtonojn); ~kanti heron Z (Kp kanti poemon); ~konstrui monton Z (Kp konstrui domon); ~rabi la vojaĝantojn Z (Kp rabi brutojn); ~serĉi homon Z (Kp serĉi ies monon); ~semi kampon Z (Kp semi hordeon); ~skribi pejzaĝon (Kp skribi leteron); ~ŝteli la maŝton (Kp ŝteli monujon); mi ordonos al la lokustoj ~manĝi la teron Z (Kp manĝi rikoltojn); David ~kalkulis la popolon Z (Kp kalkuli nombron); li ~londis sian kapon (Kp tondi harojn); ĉiun nokton mi ~verŝas mian liton Z (Kp verŝi larmojn). 3 Ke la kunmetita verbo havas senco proksiman sed diferencan de la simpla : ~respondi ion (doni garantian ~); ~juĝi ion (krilik); ~trakti ion (raporti ~); ~tranĉi vinberbranĉon Z (tondi); ŝi ne ~kalkulis sian agon Z (antaŭmezuris); la pastro ~rigardu (esplorekzamenu) la infektaĵon k deklaru, ke ĝi estas malpura Z; ti liin bone ~frapu (mallaŭdu) per la plumo Z; liu kampo estos konsekrate, kiel kampo ~ĵurita Z (oferdonita). Rm.: Pri kelkaj el tiuj verboj (respondi, juĝi, trakti) la simpla formo jam akiris la saman senco kiel la kunmetita. Pri aliaj, oni devas preferi vortojn pli precizajn, k ĝenerale eviti la uzon de pri laŭ tiu

lasta senco, pro ĝia neklareco k konfuzeco. Kp UM.

primo Δ. Nombro dividebla nur per si mem k per la unuo.

primara. 1 (Sc) Unuaranga, unuagrada. 2 * (pri epoko) Apartenanta al la unua epoko. Vd KVATERNARA, SEKUNDARA, TERCIARA.

primato (K). Honora titolo de kelkaj ĉefepiskopoj.

Primitiva. Karakterizas ion, kio produktiĝis ĉe la origino k havas pro tio specialan karakteron : la ~a homo, Eklezio; la ~aj lingvoj, pentristoj. Kp PRAA.

* **Primolo**. Dukotiledona veg., floranta ĉe komenco de printempo (*primula*).

* **Princo**. 1 Regnestro de malgranda ŝtato. 2 Membro de reĝa aŭ imperiestra familio. 3 Nobelo plej altranga. 4 (en slavaj landoj) Nobelo. **Kron~o**. Regido heredanta la reĝecon.

Principo. 1 Pravo de ekzisto de io : la laboro estas la ~o de riĉiĝo; la atomoj estas la ~o de la korpoj. 2 Fundamenta veraĵo, sur kiu baziĝas rezonado aŭ konduto : iri de la ~o al la konsekvencoj; la ~oj de la geometrio; mi havas kiel ~on, neniam prokrasti la aferojn; homo sen ~oj (malbonkondukta). ~e. Laŭ teoriaj ~oj (kontraste kun « efektive ») : tio, kio estos ~e decidita de ili kiel dezirinda Z; ~e mi konsentas, sed praktike mi hezitas.

* **Printempo**. Unua el la 4 sezonoj de l' jaro, dum kiu en Eŭropo denove kreskas la vegetaĵoj post vintra ripozo (21 marto-21 junio) : unu kukolo ~on ne venigas Z; ~o semas, aŭtuno rikoltas Z; al glacio ~a k al amiko tro nova ne fidu Z.

Prioro. Monaĥejo.

Prismo. Δ Multedro, kies la du bazoj estas egalaj paralelaj poligonoj. k la flankoj paralelogramoj : triangula ~o el kristalo malkomponas la lumon.

* **Privata**. 1 Plenumanta nenium oficialan rolon : ~a homo; ~a oficisto; tia homo ne povas resti simpla ~ulo. 2 Rilata al persono, kiu plenumas nenium oficialan rolon : ~a domo; vivon ~an kaŝu la muroj Z; tiu kontrakto estas mia afero pure ~a k persona Z.